

Початкова ланка

*Кожен проведений урок під сирену —
це маленька перемога над темрявою*

Початкова освіта є фундаментом становлення особистості дитини, формування її ключових компетентностей, цінностей та наскрізних умінь, визначених Державним стандартом початкової освіти. Сучасні виклики, пов'язані з цифровою трансформацією суспільства, необхідністю подолання освітніх втрат, забезпеченням безпечного освітнього середовища та підтримкою психоемоційного благополуччя учасників освітнього процесу, визначають нові акценти професійної діяльності вчителя.

Підготовка до нових навчальних років у рамках Нової української школи (НУШ) щоразу вимагає гнучкості, але **ключові пріоритети залишаються незмінними: безпека освітнього процесу — стан і облаштування укриттів, готовність закладів приймати дітей в очному форматі; стабільність навчання в умовах воєнного стану — доступ до занять для кожної дитини незалежно від безпекової ситуації в громаді; психоемоційний комфорт дитини, подолання освітніх втрат та сучасний цифровий інструментарій.**

Постановою Кабінету Міністрів України від 01.07.2026 № 847 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні» (далі – Постанова) визначено, що 2026/2027 навчальний рік у закладах загальної середньої освіти триватиме з **01.09.2026 до 30.06.2027.**

Водночас педрада самостійно визначає структуру навчального року, а через воєнний стан рекомендується гнучко змінювати канікули, календарне планування та форми навчання залежно від безпекової ситуації.

У 2026–2027 навчальному році робота вчителя початкових класів має бути спрямована на забезпечення якісної освіти кожної дитини незалежно від форми здобуття освіти, місця проживання чи життєвих обставин. Пріоритетом залишається реалізація компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів, розвиток наскрізних умінь, формування демократичної культури, громадянської відповідальності, критичного мислення, медіаграмотності та цифрової компетентності.

Особливого значення набуває створення безпечного, інклюзивного, психологічно комфортного освітнього середовища, що забезпечує умови для навчання, розвитку й соціалізації кожної дитини. Важливою складовою педагогічної діяльності є **своєчасне виявлення та подолання освітніх втрат,**

використання сучасних методик навчання, цифрових технологій, ресурсів штучного інтелекту та ефективних інструментів формувального оцінювання.

Пріоритетними напрямками діяльності педагогів початкової школи є:

- забезпечення якості освіти відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти;
- реалізація компетентнісного та діяльнісного підходів;
- використання сучасних педагогічних технологій;
- розвиток читацької, математичної, природничої та громадянської компетентностей;
- формування соціально-емоційної компетентності учнів;
- подолання освітніх втрат і розривів у навчанні;
- застосування формувального оцінювання;
- створення інклюзивного освітнього середовища;
- розвиток цифрової компетентності учнів і педагогів;
- відповідальне використання інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі;
- партнерська взаємодія між школою, сім'єю та громадою;
- дотримання вимог безпеки життєдіяльності в умовах воєнного стану. Ці напрями відповідають загальним пріоритетам МОН щодо організації нового навчального року та розвитку Нової української школи.

Ці напрями відповідають загальним пріоритетам МОН щодо організації нового навчального року та розвитку Нової української школи.

Ми у 2026/2027 навчальному році продовжимо жити і працювати у надскладних умовах жорстокої війни. Сьогодні кожному закладу освіти потрібно переосмислити свою візію, місію, бачення, на кого і для чого він працює. Школа має відійти від історії, що основна її мета – підготувати дитину до ЗНО, інакше в нас залишиться індустріальний підхід, де всі школи однакові й діти однакові. Кожна школа має бути унікальною і робити все для того, щоб дитина на виході могла зробити усвідомлений вільний вибір.

Перший урок МОН рекомендує присвятити темі «Мова гідності».

Проведення такого уроку сприятиме формуванню культури поваги до людської гідності, усвідомленню цінності багатоманіття, розвитку навичок використання безбар'єрної та недискримінаційної мови, що ґрунтується на принципах рівності, інклюзії та взаємоповаги. Особливу увагу доцільно приділити ролі мови у створенні безпечного, інклюзивного й дружнього освітнього середовища, у якому кожна людина, незалежно від віку, статі, стану здоров'я, інвалідності, етнічного походження, мови спілкування чи інших ознак, почувається прийнятою, почутою та має рівні можливості для навчання, розвитку й самореалізації.

У 2026 році головною новиною для початкової школи НУШ стало затвердження Міністерством освіти і науки України нової Типової освітньої програми для 1–4 класів, яка готує ґрунт для наступного етапу реформи та введення гнучких навчальних планів.

Головні зміни та нововведення

Нова Типова програма: МОН затвердило єдиний комплексний документ для 1–4 класів на основі оновленого Державного стандарту, який охоплює як звичайні класи, так і навчання нацменшин та закладів з особливими освітніми потребами (ООП).

Гнучкість годин: з'явилися варіативні плани з використанням резервних годин. Школи можуть обирати між посиленням вивчення української мови (до 8 годин) або більшим акцентом на інтегрований курс «Я досліджую світ».

Інклюзія та жестова мова: у документах вперше чітко прописано результати навчання та години для української та іноземної жестових мов, а також модифіковані програми для дітей із особливими освітніми потребами.

Старт апробації: на осінь 2026 року заплановано початок річної апробації нових підручників та матеріалів у реальних шкільних класах, **а повноцінне впровадження нової програми для першачків розпочнеться з 1 вересня 2028 року.**

У 2026/2027 навчальному році освітній процес у 1–4-х класах спрямований на реалізацію Держстандарту початкової освіти та подолання викликів, зумовлених воєнним станом. Ось ключові акценти для вчителів початкових класів на новий навчальний рік:

1. Безпечне середовище та психоемоційна підтримка

Налаштування на безпеку та алгоритми: робота в укриттях має бути завчасноспланована. Вчителю важливо мати готовий «тривожний кейс» із настільними іграми, роздрукованими матеріалами та розмальовками для продовження навчання чи розвантаження під час повітряних тривог.

Енергонеалежність та офлайн-ресурси: з огляду на вимоги до автономності шкіл, варто заздалегідь завантажувати інтерактивні матеріали та заповнювати офлайн-додатки на робочих пристроях.

Психологічні паузи та Ранкові зустрічі: щоденні короткі зібрання (10–15 хвилин) залишаються основами створення безпечного простору. Рекомендується використовувати вправи для зняття стресу, дихальні практики та розвиток емоційного інтелекту.

2. Організація навчання та навантаження

Тривалість уроків: 1 клас — 35 хвилин; 2–4 класи — 40–45 хвилин.

Домашні завдання: 1–2 класи: обов'язкові домашні завдання не рекомендуються (у 2 класі припустимі лише короткі індивідуальні завдання за бажанням дитини обсягом до 45 хв на добу). 3–4 класи: загальний обсяг домашніх завдань не повинен перевищувати 1 години. Вони мають бути посильними, цікавими та мати чіткі інструкції.

Рухова активність: за рахунок варіативної складової одну годину фізкультури на тиждень можна спрямувати на хореографію, ритміку чи розвантажувальні рухливі заняття.

3. Формувальне оцінювання та робота з батьками

Оцінювання у початковій школі — це орієнтир для розвитку, а не інструмент покарання.

Формувальний підхід: зберігається акцент на вербальному та формувальному оцінюванні, де висвітлюється динаміка та особистий прогрес дитини, а не порівняння з іншими.

Партнерство з батьками: Пояснюйте батькам сутність оцінювальних суджень. Важливо регулярно проводити індивідуальні консультації та замінити підсумкові бали якісним зворотним зв'язком.

4. Використання цифрових інструментів та підручників

Електронні додатки (Е-додатки) до підручників: Сучасні підручники для НУШ мають інтерактивні електронні додатки з мультимедіа та тренажерами. Активно залучайте їх на уроках та для самостійної роботи.

Застосунки для подолання освітніх втрат: «Вивчаю — не чекаю» — мобільний застосунок для інтерактивного вивчення математики та читання.

КЕЧ — гейміфіковані програми. Matific, Wordwall, Educaplay — для інтерактивних вправ, вікторин та ігрових завдань.

Для надолуження освітніх втрат або організації додаткового освітнього простору МОН пропонує використовувати:

- методичні рекомендації (лист МОН від 19.08.2022 № 1/9530-22), матеріали щодо компетентнісного підходу в навчанні; методичний посібник щодо технологій формування навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу; методичний посібник щодо технологій оцінювання особистісних і навчальних досягнень учнів та учениць початкової школи;

- ресурси Educaplay, Wordwall, Matific тощо;
- мобільний застосунок «Вивчаю — не чекаю»;
- гейміфіковану програму навчання з використанням інтерактивних технологій «КЕЧ».

В освітньому процесі школи можуть використовувати лише навчальну літературу, що має грифи МОН. Із 2025 року всі підручники, що пройшли конкурсний відбір, **обов'язково** містять інтерактивний Е-додаток із мультимедійним контентом для кращого засвоєння матеріалу. Посібники та зошити з друкованою основою є **необов'язковими** й можуть застосовуватись лише за умови відсутності перевантаження учнів та добровільної згоди батьків на їх фінансування.

Календарно-тематичне планування вчитель створює у довільній формі – друкованій чи електронній. Формат, обсяг, структура та оформлення залишаються автономією педагога. За бажанням його можна поєднати з навчальною програмою.

Також з метою формування **екологічної компетентності** учнів МОН рекомендує інтегрувати в освітній процес навчальні активності, спрямовані на формування навичок ощадливого використання ресурсів (проекти, дослідження, челенджі, конкурси).

З 1 серпня 2026 року починає діяти **оновлений Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти**. Відповідні зміни затверджені постановою Кабінету Міністрів України №129 від 5 лютого 2026 року.

Постанова містить низку важливих нововведень, які стосуються організації навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Серед основних змін:

- оновлено форму індивідуальної програми розвитку (ІПР) та збільшено строк її розроблення - тепер команда психолого-педагогічного супроводу має до одного місяця для підготовки документа. Це має сприяти більш якісному плануванню індивідуальної освітньої траєкторії дитини.

- Уточнено рівні підтримки для учнів з особливими освітніми потребами відповідно до чинної системи оцінювання.

- Визначено особливі правила комплектування інклюзивних класів під час воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану.

У таких випадках в одному класі може навчатися:

- до п'яти учнів, які потребують другого або третього рівня підтримки;
- до двох учнів, які потребують четвертого або п'ятого рівня підтримки.

- Удосконалено механізми підтримки для дітей, які мають поодинокі або незначні труднощі у навчанні.

- Запроваджено можливість модифікації змісту окремих навчальних предметів для учнів із труднощами легкого ступеня прояву.

Водночас залишаються чинними загальні норми щодо максимальної кількості дітей з особливими освітніми потребами в одному інклюзивному класі. Зокрема, у класі може навчатися не більше трьох таких учнів (залежно від рівня підтримки), тоді як учні, які потребують першого рівня підтримки, розподіляються між класами без урахування їх кількості.

Також передбачено виняток: якщо в населеному пункті працює лише один заклад освіти, зазначені обмеження щодо кількості учнів не застосовуються. Оновлений порядок має зробити організацію інклюзивного навчання більш гнучкою, а підтримку дітей - більш відповідною їхнім освітнім потребам.

Міністерство освіти і науки України та Інститут модернізації змісту освіти розпочали підготовку до доставлення підручників для учнів 4 класів та педагогічних працівників. Загалом заплановано доставити приблизно 14 мільйонів примірників навчальної літератури, виданої за кошти державного бюджету.

Цьогоріч підручники мали доставляти за новою моделлю: видавництва постачатимуть їх безпосередньо до закладів освіти. У 2025 році цей підхід уже протестували на частині тиражу, а у 2026 він охопить усі підручники – зокрема й для учнів з особливими освітніми потребами. Доставлення підручників для 4 класів – у серпні.

АЛЕ... Унаслідок російських ударів по складах і друкарнях у Києві та Харкові згоріли понад 1,1 мільйона шкільних підручників, зокрема тиражі для 4-го класу (зокрема видавництв «Ранок», «Грамота», «Літера ЛТД», «Лінгвіст» тощо).

Повторний друк знищених примірників потребує кількох місяців через пошкодження поліграфічних потужностей. Держава працює над механізмами підтримки українських видавництв, щоб «надолужити втрати й зробити все можливе, щоб навчальний процес розпочався без збоїв. Сьогодні учителі і учні забезпечуються електронними версіями підручників у форматі PDF. Цифрові матеріали доступні на платформі «Всеукраїнська школа онлайн».

Друковані книжки надходитимуть до шкіл поступово, в міру їх передруку та доставки з орієнтовною затримкою до кількох місяців.

Шановні колеги! Із 2026/2027 навчального року в українських школах починає діяти нова система оцінювання результатів навчання учнів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України №722 від 04 травня 2026 року. Документ не просто оновлює критерії оцінювання, а фактично змінює підхід до підсумкового оцінювання, повертаючи його до більш зрозумілої та звичної для педагогів моделі.

Запровадження нової системи відбуватиметься поетапно:

- **З 2026/2027 навчального року** — для учнів 1–9 класів;
- **З 2027/2028 навчального року** — для 1–10 класів;
- **З 2028/2029 навчального року** — для всіх класів (1–12).

Старий наказ про критерії оцінювання від 2011 року остаточно втратив чинність з 1 липня 2028 року.

Нова система базується на принципах справедливості, об'єктивності, доброчесності та недопущення дискримінації. Важливою зміною є те, що **оцінка тепер офіційно визнана конфіденційною інформацією**. Вона доступна лише вчителям, самому учневі та його батькам (або законним представникам). Інформування про успішність може відбуватися через індивідуальні зустрічі, електронні канали або запис у свідоцтві досягнень.

Оцінювання здійснюватиметься на засадах **компетентнісного підходу**. Це означає, що вчитель фокусуватиметься на здатності дитини застосовувати знання на практиці, а не на механічному відтворенні теорії.

Види оцінювання включатимуть:

- **Формувальне:** відстежує динаміку поступу та потреби учня;
- **Поточне:** перевірка результатів на конкретних етапах;
- **Підсумкове:** тематичне, семестрове та річне оцінювання;
- **Державна підсумкова атестація (ДПА).**

Документ встановлює чіткі правила використання оцінок залежно від року навчання:

- **1–2 класи:** оцінювання здійснюється виключно за **вербальною шкалою** (словесні формулювання).
- **3–4 класи:** для підсумкового оцінювання використовується **рівнева шкала** (Початковий, Середній, Достатній, Високий рівні).

Крім того, за рішенням педагогічної ради для окремих предметів може використовуватися дихотомічна шкала («зараховано» / «незараховано»).

Педагоги отримали право самостійно обирати методи та інструменти оцінювання (спостереження, проєкти, портфоліо, цифрові тести тощо). Водночас заклади освіти зобов'язані оприлюднити власні адаптовані критерії оцінювання на своїх вебсайтах протягом десяти робочих днів після їх затвердження.

Особлива увага приділяється **академічній доброчесності**: у разі виявлення плагіату чи фальсифікацій під час виконання робіт до учнів можуть бути застосовані відповідні санкції.

Отже, колеги! Що змінюється в роботі вчителя?

Насамперед змінюється сам підхід до оцінювання. Якщо раніше основна увага приділялася правильності виконаного завдання, то тепер учитель оцінює не лише результат навчання, а й те, як дитина до нього прийшла.

Нові критерії передбачають оцінювання за п'ятьма компонентами.

1. Когнітивні процеси.

Оцінюється, наскільки учень розуміє інформацію, аналізує її, пояснює свої міркування, робить висновки та застосовує знання.

2. Навчальна діяльність.

Оцінюється не лише виконання завдання, а й те, як дитина працює: чи користується відомими алгоритмами, чи знаходить способи розв'язання, чи може застосувати набуті знання в новій ситуації.

3. Самостійність.

Враховується, чи працює учень лише з допомогою, після підказки, самостійно або вже може самостійно планувати свою діяльність.

4. Комунікація та взаємодія.

Оцінюється, чи вміє дитина слухати інших, працювати в парі або групі, аргументувати власну думку та співпрацювати.

5. Частота прояву умінь.

Це одна з головних новацій. Важливо не лише, що учень уміє, а й наскільки стабільно він демонструє свої вміння: епізодично, іноді, переважно чи майже завжди.

На що зміщується акцент в оцінюванні?

- не лише на правильність виконаного завдання, а й на спосіб його виконання;
- не лише на кінцевий результат, а й на те, як дитина до нього прийшла;
- не лише на знання, а й на вміння застосовувати їх у різних ситуаціях;
- не лише на допомогу вчителя, а й на рівень самостійності учня;
- не лише на індивідуальну відповідь, а й на вміння взаємодіяти, співпрацювати та аргументувати власну думку;
- не лише на наявність уміння, а й на те, наскільки стабільно дитина його демонструє.

Для початкової школи при цьому залишаються незмінними формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання, Свідоцтво досягнень та орієнтація на вимоги Державного стандарту початкової освіти.

Новий наказ не змінює мету навчання. Він встановлює єдині загальні критерії оцінювання, які стануть основою для розроблення критеріїв з окремих освітніх галузей і предметів.

Чи стане роботи у вчителя більше? Думаю, що ні.

У своїй роботі вчителі завжди звертали увагу не лише на кінцевий результат, а й на те, як дитина мислить, наскільки вона самостійна, чи вміє пояснити свою думку та застосувати знання на практиці.

Нові критерії не змінюють сутність роботи вчителя. Вони лише чіткіше визначають підходи до оцінювання та допомагають зробити його більш зрозумілим і послідовним.

Визначаючи рівень навчальних досягнень, учитель оцінює не окрему відповідь, а сукупність результатів навчання учня відповідно до загальних критеріїв оцінювання.

Нижче — основні характеристики кожного рівня навчальних досягнень.

Початковий рівень

Учень виконує навчальні дії переважно за зразком або за допомогою вчителя. Розуміє окремі елементи навчального матеріалу, відповідає на прості запитання, потребує постійної підтримки під час виконання завдань. Самостійність, уміння пояснювати свої дії та застосовувати знання сформовані на початковому рівні.

Середній рівень

Учень розуміє основний зміст навчального матеріалу, виконує типові завдання за відомим алгоритмом і поступово застосовує знання на практиці. Під час роботи ще може потребувати допомоги або підказок учителя, але вже виявляє більшу самостійність, бере участь у взаємодії з іншими та епізодично демонструє сформовані вміння.

Достатній рівень

Учень впевнено використовує набуті знання, виконує типові дослідницькі завдання, аналізує інформацію та застосовує її у знайомих навчальних ситуаціях. Працює переважно самостійно, співпрацює з іншими, аргументує власну думку, бере участь у пошуку рішень і стабільно демонструє сформовані вміння.

Високий рівень

Учень самостійно й творчо застосовує набуті знання, аналізує та узагальнює інформацію, знаходить різні способи розв'язання, аргументує власні висновки, планує свою діяльність, ефективно співпрацює з іншими та майже постійно демонструє сформовані вміння.

Нова система окремо визначає, що оцінка є конфіденційною інформацією. Доступ до неї мають педагогічні працівники, які здійснюють оцінювання, сам учень та його батьки або законні представники.

Особливе значення матиме якісний зворотний зв'язок — учень має розуміти не лише свою оцінку, а й те, що саме йому вдалося та над чим потрібно працювати.

Таким чином, нова система оцінювання спрямована на те, щоб оцінка стала не просто фіксацією результату, а інструментом підтримки навчального поступу та розвитку учня.

У новому навчальному році заклади загальної середньої освіти здійснюють організацію освітнього процесу на засадах Концепції «Нова українська школа» з використанням навчально-методичного забезпечення, що впроваджувалось з 2018 року.

Відповідно, у своїй діяльності педагогічним працівникам радимо орієнтуватися на Методичні рекомендації про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти, що пропоновані у таких листах Міністерства освіти і науки України:

1 клас – лист Міністерства освіти і науки України від **03.07.2018 № 1/9- 415**;

2 клас – лист Міністерства освіти і науки України від **01.09.2019 № 1/11- 5966**;

3 клас – лист Міністерства освіти і науки України від **11.08.2020 № 1/9- 430**;

4 клас – лист Міністерства освіти і науки України від **22.09.2021 № 1/9- 482**.

У 2026-27 навчальному році змінюється підхід до поділу класів на групи. Відтепер школи зможуть частіше організовувати навчання в малих групах. Міністерство освіти і науки затвердило відповідні зміни до Порядку поділу класів на групи під час вивчення окремих предметів, зокрема мов і профільних курсів.

Важливо, що у змінах до порядку передбачено, що поділ на групи тепер може застосовуватися і під час дистанційної форми навчання. Це дає змогу організовувати роботу в менших групах і онлайн.

Початкова і середня школа

Раніше в початковій школі не передбачалося поділу класів на групи під час вивчення української та іноземних мов. Тепер для **1–4 класів встановлено поріг — 24 учні**.

Для **5–11 (12) класів** поріг поділу на групи — залишився без змін (**понад 27 учнів**).

Це означає, що школи зможуть ділити класи на групи там, де це справді потрібно, і працювати з учнями більш індивідуально. Насамперед це важливо для початкової школи, де формуються базові мовні вміння.

Ще одна надважлива тема цього річчя - цифровізація. МОН рекомендує активно використовувати: електронні додатки до підручників; платформу Всеукраїнська школа онлайн; засоби кіберзахисту та фільтрації небажаного контенту.

Шановні колеги! На старті нового 2026-27 навчального року хочеться згадати деякі миттєвості минулого року. Чим найбільше запам'ятався рік, що вже став історією?

Відповідно до Указу Президента України від 29 червня 1995 року № 489 «Про всеукраїнський конкурс «Учитель року», Положення про всеукраїнський конкурс «Учитель року», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 серпня 1995 року № 638 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 13 лютого 2023 року № 145 «Про затвердження графіка проведення всеукраїнського конкурсу «Учитель року» у 2024—2028 роках», урахувавши Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затверджений Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, Указ Президента України від 15 квітня 2025 року № 235/2025 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні», затверджений Законом України від 16 квітня 2025 року № 4356-ІХ, лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 24 червня 2025 року № 21/08-553, з метою підвищення престижності професії вчителя, виявлення й підтримки талановитих педагогічних працівників Полтавською академією неперервної освіти ім. М. В. Остроградського було організовано та проведено обласний тур конкурсу «Учитель року – 2026» серед вчителів початкових класів Полтавської області.

У відбірковому етапі конкурсу взяли участь 19 конкурсантів, які демонстрували педагогічну майстерність, творчий підхід щодо використання сучасних інноваційних технологій, педагогічні надбання, вміння працювати з учнями, знання методики та педагогіки, професійні якості.

За результатами конкурсного оцінювання було визначено п'ять переможців відбіркового туру, які взяли участь у фінальному турі конкурсу:

Дрягун Світлана Володимирівна, учитель початкових класів, Решетилівська початкова школа Решетилівської міської ради Полтавської області;

Кравченко Ольга Вікторівна, учитель початкових класів, Розбишівська гімназія Сергіївської сільської ради Полтавської області;

Кулик Юлія Едуардівна, учитель початкових класів, Українська класична гімназія Лубенської міської ради Лубенського району Полтавської області;

Петрусенко Інна Іванівна, учитель початкових класів, Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №1 Горішньоплавнівської міської ради Кременчуцького району Полтавської області;

Федоренко Наталія Володимирівна, учитель початкових класів, Опорний заклад «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №3 імені В.О. Нижниченка Горішньоплавнівської міської ради Кременчуцького району Полтавської області»

Конкурсанти показали високий рівень професійної майстерності, володіння новими освітніми технологіями, умінням організувати дослідницьку навчальну діяльність.

Дякуємо за участь у змаганнях, за витримку, за професіоналізм, за пошук кращих педагогічних практик, за відданість своїй професії.

Переможцем обласного етапу у номінації **«Початкова освіта»** стала **Федоренко Наталія Володимирівна**, учитель Опорного закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 3 імені В.О. Нижниченка Горішньоплавнівської міської ради Кременчуцького району Полтавської області».

Від імені усіх освітян-початківців Полтавської області хочеться висловити вдячність та повагу конкурсантам не лише за їх мудрість та знання, а й за сміливість працювати творчо у цей надскладний час.

Дякуємо Наталії Федоренко за високу педагогічну майстерність та бажаємо успіхів, наснаги і нових педагогічних звершень! Нехай участь і перемога в цьому конкурсі надихають вас на подальші творчі пошуки і звершення.

Ще одна подія 2026 року, яка запам'ятається учителям початкових класів – пілот ДПА, тестова перевірка нових компетентнісних завдань, яку проводить Український центр оцінювання якості освіти з метою моніторингу знань перед їхнім загальним запровадженням. Масштабні етапи відбулися у 2024–2025 роках та навесні 2026 року за участю близько 10 000 учнів.

В Полтавській області учасниками пілотування були: Гімназія №15 Полтавської міської ради, Гімназія № 35 Полтавської міської ради, Заклад загальної середньої освіти Новотагамлицький ліцей Машівської селищної ради Полтавської області, Комунальний заклад «Полтавська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №30 Полтавської міської ради Полтавської області», Кременчуцька гімназія №19 Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області, Кременчуцький ліцей № 5 імені Т.Г.Шевченка Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області, Ліцей №17 «Інтелект» Полтавської міської ради, Мачухівський ліцей Мачухівської сільської ради Полтавського району Полтавської області, Опорний заклад «Кобеляцький ліцей №1 Кобеляцької міської ради Полтавської області», Попівська гімназія №1 Карлівської міської ради,

Приватний заклад «Полтавський ліцей «ПАРОСТОК», Розбишівська гімназія Сергіївської сільської ради Полтавської області, Сватківський опорний ліцей Краснолуцької сільської ради Полтавської області, Шишаківський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Хорольської міської ради Лубенського району Полтавської області. Всього 14 закладів освіти, 24 класи, 489 учнів.

У межах ДПА-4 відбулося оцінювання з математичної (математика) та мовно-літературної (українська мова й читання) освітніх галузей — вони формують базу для подальшого вивчення предметів у базовій школі.

ДПА в 4-х класах - це загальнодержавне підсумкове оцінювання з метою моніторингу навчальних досягнень випускників початкової школи.

Результати такого оцінювання: не визначають подальше навчання дитини; використовуються лише для того, щоб дитина, її батьки й учителі дізналися: які теми вже добре засвоєні та над якими варто ще попрацювати, щоб упевненіше навчатися в 5-му класі.

Тобто ДПА - це не іспит, а корисний інструмент ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ для подальшого розвитку здобувача освіти, який дасть можливість: ШКОЛІ побачити сильні та слабкі сторони освітнього процесу, скоригувати методики викладання; УЧИТЕЛЯМ з'ясувати, де дітям потрібна додаткова підтримка; БАТЬКАМ отримати зрозумілу картину того, що дитина вже добре вміє, а над чим варто ще попрацювати.

То ж, шановні колеги, ми з вами зараз на старті ще одного великого освітянського процесу. Головна мета ДПА — допомогти дітям упевнено рухатися далі в навчанні, а не просто оцінити навчальні досягнення учнівства чи порівняти результати з тими, що передбачені Державним стандартом.

Що можна сказати вже сьогодні, проаналізувавши три роки пілотування цього процесу? ДПА - комплексна контрольна робота з цікавими завданнями. Відмінність ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ полягає в тому, що замість потреби розробляти завдання для ДПА, аналізувати результати, потрібно буде використати матеріали й інструкції, розроблені УЦОЯО, а після проведення оцінювання ввести результати учнівства в спеціальні форми.

Чому ДПА у четвертому класі схожа на ЗНО?

Усі завдання розробляє Український центр оцінювання якості освіти й централізовано надає школам; усі процедури в межах ДПА проводять у школах за одними й тими ж інструкціями, які надає УЦОЯОУ; усі результати учнів та учениць після перевірки робіт, яку здійснює педагог, збирають в одну централізовану базу даних; усі учасники освітнього процесу (учні, батьки та вчителі) отримують зворотний зв'язок після аналізу зібраних даних.

Які предмети входять у ДПА?

У межах ДПА проводитимуть оцінювання навчальних досягнень учнівства 4-х класів у **МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ** і **МАТЕМАТИЧНИЙ** освітніх галузях. Мовно-літературна освітня галузь охоплює шкільні предмети «Українська мова та читання».

Якими будуть завдання?

Завдання ДПА матимуть виразно компетентнісний характер, цим самим відповідаючи сутності Державного стандарту початкової освіти.

ЗАВДАННЯ З МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ передбачатимуть роботу, зосереджену навколо цікавих текстів. Тут учні й учениці матимуть змогу показати, як добре вони розуміють прочитаний текст і чи можуть створити власне невелике повідомлення - структуроване й грамотне. Крім цього, учнівству пропонуватимуть завдання на слухання й говоріння. Ці завдання стосуватимуться різноманітних життєвих ситуацій.

ЗАВДАННЯ З МАТЕМАТИКИ пропонуватимуть учнівству показати свої математичні вміння, розмірковуючи над типовими буденними ситуаціями, наприклад, придбання речей чи продуктів, приготування страв, вимірювання певних об'єктів, прогнозування результатів тощо.

Де випускники четвертого класу будуть проходити ДПА?

Усі четвертокласниці й четвертокласники будуть проходити ДПА у своїй школі, у своєму класі, разом зі своїм учителем / своєю вчителькою. Жодних переміщень дітей між закладами не передбачено, адже учнівство 4-х класів - це та вікова категорія дітей, яким критично важливо працювати в знайомих умовах, щоб показати свої фактичні знання.

Чи проходитимуть діти оцінювання на комп'ютері?

Ні. Четвертокласники працюватимуть у звичному для себе режимі, а комп'ютерне середовище слугуватиме для обміну матеріалами між УЦОЯО й закладами освіти.

Коли буде впроваджено ДПА для учнів 4 класу?

Через війну сьогодні йде мова лише про розроблення інструментів та процедур і їх ретельне ПІЛОТУВАННЯ на вибірках учнівства. Упровадження всеохопного ДПА для учнів 4 класу залежатиме від безпекової ситуації і, можливо, відбудеться лише після завершення війни. Рішення про проведення масового ДПА прийматиме Верховна Рада України.

Масове впровадження ДПА для випускників четвертих класів можливе вже з 2027 року, однак рішення про це має бути прийняте після врахування багатьох чинників, передусім війни.

Шановні колеги! Новий навчальний рік у зв'язку з російсько-українською війною може принести чимало викликів. Радимо бути стійкими, впевненими, витривалими, конструктивними у здійсненні вибору й ухваленні рішень. Вірити в перемогу і всіляко її приближувати, допомагаючи нашим славним захисникам.

Щиро вітаємо ВАС УСІХ з початком нового навчального року. Нехай новий навчальний рік принесе спокій, мирне небо, радість від праці та нові звершення. Бажаємо нескінченного ентузіазму, нехай невичерпним буде джерело вашого натхнення і професійної цілеспрямованості. Удачі вам у всіх починаннях, сміливості для всіх ідей, блискучих результатів у роботі і, звичайно, високих творчих польотів. ВИСТОЇМО і ПЕРЕМОЖЕМО!!!!

Марина КРИЛЕВЕЦЬ і вся наша команда Полтавської академії неперервної освіти ім. М.В. Остроградського